

L'última oportunitat

L'estat palestí i la retirada del Líban centren el debat electoral a Israel. Tres anys després d'haver embarrancat el procés de pau amb l'elecció de Netanyahu, la setmana vinent els israelians tenen una segona ocasió d'encarrilar les relacions amb els veïns.

De les set portes obertes a la muralla de la Ciutat Vella de Jerusalem, només n'hi ha una de fortificada. La Porta de Jaffa, o d'Hebron per als palestins, mira a l'oest i al sud, i és l'única escortada per una ciutadella, la massissa Torre de David, que és on s'han fortificat els successius senyors de la ciutat, des d'Herodes el Gran fins als croats, els turcs i els britànics. Avui, Israel hi manté, al costat, la principal caserna de policia d'aquest districte històric. De passada, hi atreu els turistes amb un espectacle de llum i de so que afirma el dret d'ocupació israelià, exercit des de la guerra del 1967.

És en aquest escenari tan simbòlicament carregat que el Likud, el partit majoritari de la dreta nacionalista israeliana en el poder, va decidir de llançar la seva campanya el 18 d'abril, un mes abans de les eleccions de dilluns de la setmana entrant. El líder, el primer ministre Binyamín Netanyahu, s'hi va fer construir una rampa d'un cost de trenta milions de pesetes: es tractava de sortir en pantalla i a les fotos a l'alçada de la Torre de David, amb el rerefons de la muralla carregada de banderes israelianes. "Aquesta bandera -va proclamar davant els seus fidels- ha de voleiar aquí per sempre. Aquesta i cap més. Jerusalem serà eternament la capital unificada del poble jueu".

Netanyahu és conscient que aquest missatge de fermesa respecte a l'autoproclamada capital d'Israel va tenir un paper important en la seva victòria del 1996, que ja va ser molt justa (per menys de trenta mil vots), sobre el seu rival laborista, l'aleshores primer ministre Shimon Peres. La comunitat internacional no accepta l'anexió israeliana de la Jerusalem-est, on hi ha la Ciutat Vella; i la mateixa Autoritat Palestina de Iàsser Arafat reivindica tot aquest sector de la ciutat com a capital d'un futur estat palestí. Però el manteniment d'una Jerusalem unificada i sota sobirania israeliana exclusiva és una qüestió que té un amplísim consens entre els electors israelians de totes les tendències i, per tant, resulta rendible de jugar amb el fantasma que l'esquerra està disposada a tornar a la partició.

Fa tres anys, després de la campanya terrorista més brutal dels islamistes palestins, que van assassinar una seixantena d'israelians en

quatre atemptats suïcides quan faltaven tres mesos per a les eleccions israelianes, va transcendir que el partit laborista havia sondejat un principi d'acord amb col·laboradors d'Arafat en virtut del qual durant la legislatura que havia de començar, és a dir aquesta que ara s'acaba anticipadament, es crearia un estat palestí a Gaza i al 90% de Cisjordània. Un nou estat, la capital del qual podria instal·lar-se a Abu Dis, un suburbi de la Jerusalem oriental. La resta d'aquest sector de la ciutat continuaria sota sobirania israeliana, però amb una àmplia autonomia municipal per als habitants palestins.

La fuga periodística va ser suficient perquè Netanyahu centrés la campanya en constants acusacions contra els laboristes que, segons ell, haurien acceptat un retorn a les fronteres del 1967 que dividien Jerusalem en dos. Ara intenta de repetir la mateixa estratègia, però les enquestes no li responen, perquè ja no és l'aspirant que en té prou amb el domini de la paraula i la imatge televisiva per a atacar el govern. Ara ell és el govern i li costa molt de donar explicacions dels seus tres anys d'immobilisme absolut, que han deixat Israel aïllat internacionalment, alhora que Arafat aconseguia per a l'estat palestí un consens cada vegada més ampli, que rubriquen fins i tot els EUA.

El segon diari israelià de més tirada, l'independent *Ma'ariv*, ho resumia prou eloqüentment en un editorial de fa uns dies: "L'estat palestí és a les portes, amb el suport del món sencer... Avançant les eleccions un any, els palestins tindran allò que en unes altres circumstàncies els hauria costat una dura lluita política. El fet és que la pèrdua de temps de la qual

Cartell de propaganda electoral de Netanyahu amb el text en hebreu que diu: "Un líder fort per a un poble fort". L'oposició ha criticat que aquesta campanya té connotacions feixistes.

ARXIU / EFE

anys d'immobilisme respecte Palestina

ens sentim tan orgullosos donarà a Arafat el seu estat, com sigui que els EUA i Europa estan amb ell, mentre que, a nosaltres, amb prou feines si ens queda el suport de Micronèsia. És increïble, veure com hem anat tan de pressa per quedar-nos al mateix lloc... Creiem que tot depèn de nosaltres, però de fet ningú no ens pregunta res. Però, què ens importa? Ja tenim la campanya aquí, què més volem?"

"Masclisme nacionalista".

L'ombra d'Arafat es projecta més densa que mai sobre tot aquest procés electoral: des que Netanyahu es va veure abocat a anticipar els comicis, el desembre passat, fins el dia que cada israelià es trobarà sol davant les urnes. L'exercici real del poder, amb un territori més o menys sota el seu control i uns compromisos adquirits amb la comunitat internacional, ha ensenyat Arafat a saber esperar. El president palestí ha aguantat el mandat de Netanyahu amb la mirada posada sobre el 4 de maig prop passat, quan expiraven els cinc anys de període interí d'autonomia palestina acordats a Oslo, data en la qual l'Autoritat Palestina havia amenaçat repetidament de proclamar un estat unilateralment.

De fet, era tot el que podia oferir als dos milions de palestins que a penes han notat cap diferència en la seva vida quotidiana des que va entrar en vigor el procés de pau. Però l'amenaça no anava pas adreçada tant al consum intern com al govern israelià i, sobretot, al seu principal aliat, els EUA. Amb aquesta carta amagada a la màniga, i finalment guardada una altra vegada fins després de les eleccions israelianes, Arafat ha anat capejant el temporal de la intransigència de Netanyahu,

evidenciada en un mandat de gairebé tres anys carregats de provocacions, com les ampliacions constants dels assentaments als territoris ocupats i l'obertura del túnel dels Asmoneus que va provocar, ja el mateix setembre del 1996, el primer enfrontament armat entre l'exèrcit israelià i la policia palestina, amb un balanç de vuitanta morts.

Durant aquest període carregat de perills, Arafat s'ha limitat a acceptar totes les propostes de Washington fetes per mantenir viu el procés de pau, mentre que Netanyahu les rebutjava de cap a cap fins que Clinton el va doblegar a Wye River, on hagué de signar el seu primer compromís amb el líder de l'OAP, d'acord amb el qual havia de cedir un 13% suplementari de Cisjordània a l'Autoritat Palestina. Però aquest acord de l'octubre passat va ser el principi del compte enrere d'aquestes eleccions, i és que, simplement, dins el govern de Netanyahu, carregat d'extremistes de dreta, no hi havia consens per a fer-lo efectiu.

"Arafat ha escollit [el candidat laborista] Barak", diu insistentment la campanya electoral del Likud aquests dies. I a la ràdio Netanyahu mateix declarava: "Arafat vol la victòria de Barak, perquè enyora els laboristes que van cedir en tot sense obtenir res en canvi". Ell, contràriament, es presenta com l'home fort: "Arafat sap que amb mi mai no hi haurà estat palestí ni divi-

- Zones actualment sota autoritat administrativa palestina
- Límits del futur territori de l'Autonomia palestina segons l'opció de Benjamin Netanyahu
- Límits del municipi de Jerusalem després de 1967

Un cas únic al món

El sistema electoral israelià és bàsicament contradictori i sembla destinat a fomentar la inestabilitat política. De fet, és un cas únic al món, i probablement irrepètible, fins i tot a Israel mateix, perquè aquestes eleccions es van anticipar quan ja s'havia format una gran majoria parlamentària favorable a emprendre'n la reforma immediata amb vista als comicis que s'haurien d'haver celebrat l'octubre del 2000.

La Knèset, de 120 escons, s'elegeix sempre per un sistema proporcional gairebé pur, on els partits que superen la barrera mínima de l'1,5% dels vots emesos es reparteixen els escons segons els resultats, sense cap correcció que afavoreixi les grans formacions. Tot el país és una circumscripció única. El fet que amb poc més de 30.000 vots hom pugui aspirar a entrar en el repartiment, i per tant a obtenir si més no un escó, afavoreix una gran aflluència de llistes i facilita les escissions dels desplaçats dins el propi partit.

En aquesta ocasió es presenten trenta-tres candidatures diferents, almenys una tercera part de les quals obtindrà representació. Aquesta fragmentació política tradicional a Israel fa que les dues grans formacions, els laboristes i el Likud, sempre hagin de dependre de cinc o sis partits molt menors, normalment religiosos, que es mantenen precisament gràcies a les prebendes que obtenen d'assegurar l'estabilitat del govern, mai garantida del tot.

Aquest sistema va arribar al paroxisme en les eleccions anteriors. Abans, impulsada pels laboristes que tenien el poder, s'havia votat una modificació de la llei que consis-

tia a posar a elecció directa el càrrec de primer ministre. La intenció era d'oferir un correctiu a la inestabilitat governamental endèmica a base de reforçar la figura del cap del govern. A més, com que només podien aspirar a sortir elegits els líders dels dos grans partits, hom va creure que el nou mètode fomentaria la concentració política.

Greu error! Els electors van concentrar el vot on no els tocava cap més remei, en l'urna destinada a l'elecció del primer ministre, perquè només hi havia dos candidats. Però, una vegada fet el vot ideològic, van buscar el de l'afinitat ètnica o comunitària. a l'hora de votar els diputats. Resultat: no solament no es va reduir el nombre de partits amb representació, sinó que les dues grans formacions van perdre entre totes dues una vintena d'escons en favor dels partits més petits, que van guanyar poder d'exigència.

En aquesta segona ocasió, a més, ja hi ha cinc candidats a primer ministre: a part Netanyahu, Barak i Mordehai (vegeu pàgina següent), s'hi presenten Azmi Bishara, un àrab israelià partidari de l'estat secular, i Benny Beguín, fill de Menahem Beguín, que aspira a recollir el vot de l'extrema dreta. Aquesta nova proliferació fa preveure que dilluns de la setmana vinent ningú no obtindrà la majoria absoluta necessària, a menys que hi hagi retirades tàctiques, com la de Mordehai per afavorir Barak. El càrrec, ara per ara, sembla que s'haurà de disputar entre els dos candidats més votats en una segona tanda que ja té data: l'1 de juny. L'emoció podria mantenir-se quinze dies més, encara que sigui per primera i última vegada. **J. R.**

sió de Jerusalem". La resposta més perspicax, la hi acaba de donar el número 4 de la candidatura laborista, l'home més votat a les primàries del partit, Schlomo Ben Ami, que podria ser cridat a dirigir la diplomàcia israeliana en cas de triomf de Barak. Netanyahu, ha dit aquest ex-ambaixador a Espanya, fa un exercici de "masclisme nacionalista".

La definició de Ben Ami s'ha d'entendre en el context de l'última baladreria del primer ministre, una vegada més destinada a l'home que tant l'obsedeix, Arafat. Just el dia abans de la reunió del Consell Central de l'OAP, el 26 d'abril, quan ja es preveia que s'ajornaria la proclamació de l'estat, Netanyahu va intentar de tirar més llenya al foc del president palestí i va ordenar la clausura de la principal institució palestina a Jerusalem-est, l'Orient House, on hi ha el

despatx de Faisal Husseini que és, oficiosament, el "ministre" d'Arafat d'Afers de Jerusalem.

Però aquesta última provocació ha resultat tan evident que fins i tot el president d'Israel, Ezer Weizman, ha hagut d'advertir Netanyahu que es cal més una mica, que no li calia "fer esclatar una qüestió tan sensible com Jerusalem per l'Orient House". En aquest mateix sentit, el ministre de l'Interior de Netanyahu, Avigdor Kahalani, un dels pocs moderats que resten al govern, ha decidit de retenir l'ordre i de retardar-la tant com els legalismes li ho facin possible. Kahalani ha acusat implícitament el primer ministre d'electoralisme assegurant que el seu objectiu era tancar l'Orient House a temps per a la cita electoral del dia 17.

El prestigiós diari progressista *Ha'aretz* encara ha anat més lluny i, en un editorial recent, acusava

Netanyahu de tenir interès a crear "una provocació que pugui conduir a un enfrontament entre israelians i palestins, precisament abans de les eleccions". Netanyahu, cal recordar-ho, ja es va beneficiar el 1996 d'un clima especialment tens entre Israel i l'Autoritat Palestina, circumstància que li va permetre de col·locar el seu missatge d'intransigència i capgirar unes enquestes que li eren desfavorables per més de deu punts.

"Això és tot, Bibi?" El *Yediot Aharonot*, el diari de més difusió a Israel, obria amb aquesta pregunta capciosa la seva editorial del 14 d'abril, l'endemà del primer debat electoral televisat que havien sostingut Binyamín (Bibi) Netanyahu i el candidat del nou Partit del Centre, Yitshaq Mordehai, tercer aspirant a la presidència del govern amb l'únic objectiu d'expulsar-ne

el "bloc de la pau", encapçalat pels laboristes

ARXIU / EFE

Netanyahu. Un comentarista de la ràdio va sentenciar, immediatament després del debat: "El mite del Netanyahu bruixot de la televisió s'ha esmicolat. Bibi ha estat sistemàticament posat contra les cordes per Mordehai". Ehud Barak, amb les enquestes a favor, s'havia negat a participar-hi.

Netanyahu ho tindrà molt més difícil aquesta vegada. La projecció de les enquestes mostren una tendència al creixement dels partits de centre i de l'anomenat bloc de la pau, encapçalat pels laboristes. Pel que fa a l'elecció directa del primer ministre, una setmana i una altra, Barak ha anat esgarrapant punts a Netanyahu, que ara té unes expectatives de vot minvants, al revés del 1996. En concret, Barak el guanya d'uns deu punts, quan fa tot just dos mesos hi havia un empat virtual.

El líder del Likud ha estat qualificat repetidament de mag, de bruixot, d'insubmergible, per la seva capacitat de supervivència política. Però ara ja sembla massa feixuc el llast que ha anat acumulant. Al marge de la seva temeritat en política exterior, inclosa la de pau, Netanyahu deixa un país amb gairebé tots els índexs en negatiu respecte al mandat de Rabin i Peres. L'encallament del procés de pau ha reduït substancialment les inversions exteriors, imprescindible per a l'economia israeliana. El creixement, que havia arribat a superar el 6% anual, ha baixat a la meitat. L'atur, en canvi, ha pujat gairebé tres punts, fins al 9% de la població activa, i continua a l'alça. Només la inflació, ara per sota el 5%, s'ha reduït a la meitat, però també ha minvat la capacitat adquisitiva dels israelians.

En els feus del Likud, com les anomenades ciutats de desenvolupament, que en realitat són pobles deprimits creats al mig del no-res els anys 50 i 60 per acollir-hi els nous immigrants jueus procedents dels països àrabs, ja han començat a aparèixer-hi pintades acusatòries: "Bibi és un mentider". El clima que s'hi ha creat constitueix tota una alarma per a la dreta nacionalista que ha nodrit totes les seves victòries amb els vots de les clas-

ses més desfavorides, i molt especialment amb les simpaties dels anomenats jueus orientals, els originaris dels països àrabs, que han vist tradicionalment els laboristes com el partit de l'establishment, l'organització dels pioners d'origen europeu.

En aquest sentit, la llista formada pels laboristes sembla que l'hagi encertada. Al marge de Barak i Peres que l'encapçalen, el número quatre, Ben Ami, la nova estrella socialista, és nascut al Marroc, té molt bones relacions amb la comunitat oriental, i aspira un dia a ser primer ministre. Però, a més, entre Peres i Ben Ami hi ha un altre home significatiu: David Levy, també d'origen marroquí, ex-likudista, que va trencar amb Netanyahu fa més d'un any, quan ocupava la cartera d'Exteriors. Levy ha passat a la candidatura dels laboristes anomenada Un Sol Israel amb tot el seu partit, el Guèixer, una formació marcadament oriental.

Per si no hi hagués prou competència per aquests vots decisius dels també anomenats jueus negres, el Partit del Centre, creat fa quatre mesos, és encapçalat per un altre pròfug del Likud, un altre home que va fugir de Netanyahu, justament l'home que fou el seu ministre de Defensa fins el ge-

ner, Yitshaq Mordehai. Mordehai és un jueu nascut al Kurdistan iraquiana, molt ben vist pels jueus orientals i, si bé el seu partit centrista esgarraparà vots de l'espai tradicional dels laboristes per obtenir la desena d'escons que li donen les enquestes, també en disputarà al Likud, i molt especialment a Netanyahu en persona, en l'elecció directa del primer ministre.

El 17 de maig és una data que ja ha passat a la història d'Israel. Aquest mateix dia, farà vint-i-dos anys, Menahem Beguín va portar el Likud al poder per primera vegada fent-ne la formació més votada per a la novena Knèset, el Parlament israelià. Ara s'elegeix la quinzena, i pot haver-hi un altre canvi de tendència, una segona oportunitat de reprendre el procés de pau allà on el van haver de deixar els laboristes després de la seva única victòria electoral, la del 1992, enmig de dues dècades d'hegemonia de la dreta. Aquesta pot ser l'última oportunitat d'evitar un altre esclat de violència al Pròxim Orient, però l'electorat israelià i les contradiccions pròpies del país fan la situació prou volàtil per a deixar en ridícul qualsevol pronòstic.

Manifestació d'israelians ultraconservadors, contraris al retorn de territoris a l'administració palestina, el passat novembre. Les seves opinions no són majoritàries aquesta vegada entre la població d'Israel.

Joan Roura